

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

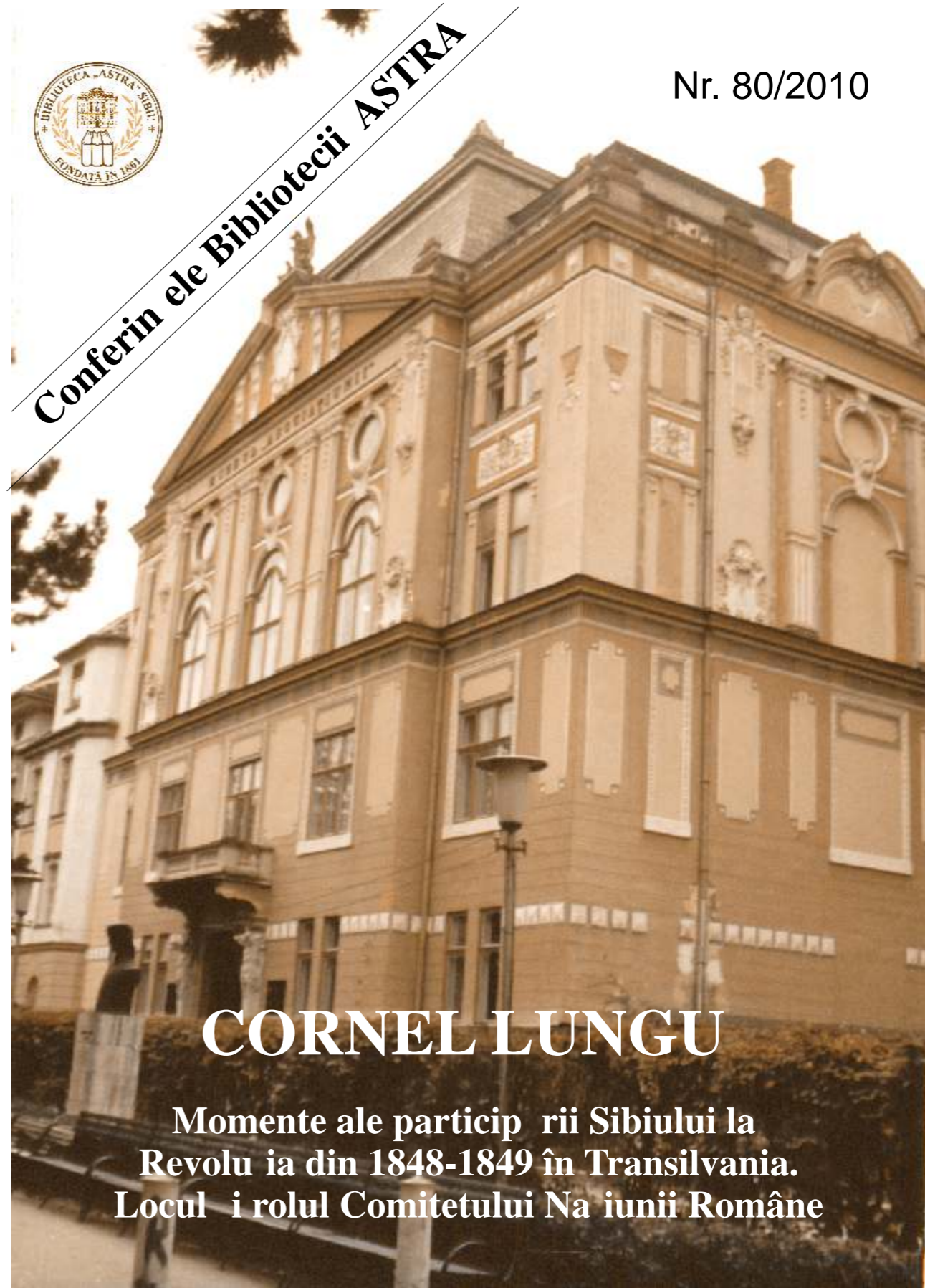

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 80/2010

CORNEL LUNGU

**Momente ale participării Sibiului la
Revoluția din 1848-1849 în Transilvania.
Locul și rolul Comitetului Național Român**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele Bibliotecii ASTRA:

CORNEL LUNGU: *Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române*

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**

Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

CORNEL LUNGU
n. 1945

CURRICULUM VITAE

Cornel Lungu /n.1945, Sibiu/ profesor, bibliotecar, muzeograf. Absolvent al *Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, Facultatea de Istorie-Filozofie* promoția 1968, a predat istoria modernă și contemporană universală la *Institutul de Învățământ Superior Sibiu/1973-1984/*. Bibliotecar la *Biblioteca ASTRA/1984-1987/* apoi muzeograf și director al *Muzeului de Istorie* din cadrul *Muzeului Național Brukenthal Sibiu/1984-2005/*, cadru didactic asociat al *Universității Dimitrie Cantemir București, Facultatea de Geografia Turismului Sibiu*.

Bun cunoscător al limbilor franceză și engleză face călătorii de studii și documentare și participă la conferințe și simpozioane naționale și internaționale: SUA/1973-1974/ bursier *Fullbright*; Cluj-Napoca/1978,1979/ *Colocviile de istorie româno-americană* urmate de *Colocviile de istorie româno-germană* în 1981 și de *Colocviile de istorie româno-maghiară* în 1982; Olanda/1980/ *Conferința Internațională de Studii americane*; Franța /1984/; SUA/1990/; Spania/1991/ *Ciudades Saludables*; Franța/1995/, pentru a aminti doar câteva dintre ele.

Susține peste 120 de comunicări științifice și publică peste 60 de articole și studii de specialitate în: *Buletinul științific al Facultății de Filologie-Istorie Sibiu*,

Transilvania, Contemporanul, Historia, Tribuna Sibiului și revista slovacă *Dilema*.

Colaborează cu Televiziunea Română la realizarea filmelor *Cetăți transilvane, Cimitire de eroi* și *Compania negustorilor greci din Sibiu*.

Anul 1998 îi aduce *Medalia comemorativă Gen.M.R. Stefanik* a Președinției Republicii Slovace urmată în anul 2003 de *Medalia de argint pentru merite deosebite în dezvoltarea relațiilor româno-slovace* a Ministerului de Externe al Republicii Slovace și nu în ultimul rând, *Ordinul meritul Cultural în rang de ofițer* acordat de Președenția României în 2004.

Începând cu anul 2002 publică cărți despre istoria și cultura orașului Sibiu.

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 –</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i>	14

Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15
George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul....</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30

Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)</i> »	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri'a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociatiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu .....</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român .....</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române .....</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă .....</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare .....</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 .....</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român .....</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor .....</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective) .....</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI .....</i>	52
Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și renumele cea mai mare a omului .....</i>	53

Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale .....</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj .....</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu .....</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române .....</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat .....</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea .....</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea .....</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China .....</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI .....</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu .....</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu – .....</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie .....</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică .....</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918 .....</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849 .....</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei .....</i>	69

Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituri</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română</i>	78
Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc</i>	79
Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române</i>	80

CORNEL LUNGU

Momente ale participării Sibiului la Revoluția din

1848-1849 în Transilvania.

Locul și rolul Comitetului Națiunii Române

La sfârșitul secolului al XVIII-lea, grație împăratului Iosif al II-lea, a fost acordat - în anul 1781 - orașelor din Transilvania statutul de concivilitate. Datorită acestuia, în orașele săsești (cum este Sibiul) au început să pătrundă și locuitori români care până atunci locuiau în cartierele mărginașe. În perioada următoare, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, mai precis din 1811, în oraș va funcționa un seminar teologic ortodox. Pe tinerii elevi români îi găsim la cele două gimnazii, cel evanghelic și cel latin (viitorul Liceu Gheorghe Lazăr). O dezvoltare deosebită a mișcării naționale este evidentă odată cu înființarea Facultății de Drept în 1844. În primii ani se găsesc ca studenți unii dintre viitorii conducători ai Revoluției, între care se cuvin amintiți studentul tomnatic prof. S. Bărnăuțiu, Ioan Pușcariu sau Ilie Măcelariu. În contextul evenimentelor revoluției de la 1848-1849 din Transilvania, Sibiul s-a manifestat ca un important centru de inițiativă, de conducere a acțiunii și de difuzare a programului luptelor sociale și politico-naționale.

Gheorghe Magheru apare prin părțile Sibiului

Orașul de pe Cibin a fost unul dintre locurile de întâlnire a revoluționarilor pașoptiști români din Transilvania, de elaborare a programului Adunării Naționale din 3-5/15-17 mai 1848 de la Blaj, precum și sediul Comitetului Național Român, ales de Marea Adunare întrunită pe Câmpul Libertății.

Revoluționarii din Sibiu au întreținut legături intense cu liderii revoluției de peste Carpați. Cronica evenimentelor a înregistrat numeroase momente semnificative ale acestei unități național-revoluționare: munteni și moldoveni prezenți la Adunarea de la Blaj, transilvăneni care activau la sud de Carpați și, poate la fel de semnificativ, însuși faptul că după înăbușirea revoluției în Moldova și Muntenia, frunzașii acesteia au luat calea Transilvaniei, tocmai pentru că vedeau aici un ultim și puternic sprijin al revoluției tuturor românilor. Astfel ne putem explica faptul că după dizolvarea taberei din Oltenia, generalul Gheorghe Magheru, obținând aprobarea comandantului austriac de a se stabili cu oamenii săi în sudul Transilvaniei, s-a așezat în părțile Sibiului, sfătuindu-i pe ardeleni ca românii să formeze un singur stat, să se împace cu ungurii dacă obțin egalitatea drepturilor, să se înarmeze împotriva habsburgilor și rușilor. În octombrie 1848 se menționează prezența generalului Christian Tell și a lui Ion Heliade Rădulescu la Sibiu. La începutul lui noiembrie era și Nicolae Bălcescu la Sibiu, cu dorința de a cunoaște situația, de a se sfătui și ajuta la organizarea acțiunilor politice și militare.

***Manifestul antiunionist,
PROVOCAȚIUNE,
elaborat de Simion Bărnuțiu la Sibiu,
primul program național al Revoluției din Transilvania.***

Aici, la Sibiu, prof. Simion Bărnuțiu, pe atunci student la Facultatea de Drept, concepe și redactează, la 24 martie 1848, manifestul antiunionist PROVOCAȚIUNE. El trimite proclamația studenților români din Blaj, Cluj, Târgu Mureș și Brașov cu îndrumarea ca fiecare student să o copieze și să o trimită în satul său.

Prin acest manifest S. Bărnuțiu aduce o nouă viziune (concepție) în politica românilor din Marele Principat al Transilvaniei. Până atunci intelectualii români, presa românească, cerea doar eliberarea iobagilor, drepturi naționale, folosirea limbii române în școli și administrație. S. Bărnuțiu cerea mai mult - recunoașterea națiunii române, care, în concepția de atunci, însemna autonomie națională pe un teritoriu propriu, așa cum aveau sașii și secuii. Numai după ce națiunea română va fi proclamată de sine stătătoare se vor putea începe tratativele.

Proclamația lui Bărnuțiu a circulat din 25 martie ca o făclie incendiară. Alexandru-Papiu Ilarian scria că ea a produs entuziasm, dar și nedumerire. Mulți o considerau prea îndrăzneță. Tot Papiu-Ilarian afirma că până la Marea Adunare Națională, această proclamație a constituit programul național al românilor.

10..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

În ziua de 26 martie 1848, la Sibiu, Bărnuțiu redactează o a doua proclamație, în termeni tot atât de energici și de naționali, cerându-se de la români:

“Să vă adunați toți în jurul principiului național, aici să stați, de aici să porniți, aceasta să pretindeți înaintea de toate, chiar pentru aceea nici o uniune cu ungurii, care nu vreau să știe de acest principiu.”

Ambele manifeste, copiate și multiplicare de către juriștii din Sibiu și răspândite în toate părțile, au avut un efect convingător, umplând de bucurie pe toți românii. PROVOCĂȚIUNEA lui Bărnuțiu era de fapt actul oficial de delimitare a revoluției române față de cea maghiară.

În același timp, atitudinea binevoitoare a sașilor făcea ca un important grup de revoluționari moldoveni aflați în exil: Alecu Russo, Costache Negri, G. Sion, C. Epureanu, C.A. Rosetti, să aleagă, în aprilie 1848, Sibiul drept cel mai sigur adăpost, constituind aici primul pol revoluționar.

Sașii încep să conlucreze cu românii

Apropierea dintre români și sași se datora ambelor părți. La un spectacol de teatru, în martie, publicul săsesc scanda “Trăiască a patra națiune a Transilvaniei”, adică românii. Universitatea săsească a renunțat la o parte din privilegiile pe care le avea de secole și a hotărât, la 3 aprilie, că românii pot fi numiți în oficiile comunale și districtuale; copiii lor pot învăța la meșteșugarii sași, iar bisericile ortodoxe și greco-catolice pot primi loturi agricole.

La Sibiu, cei dintâi care au format o companie de gardă au fost studenții de la Facultatea de drept, cărora Universitatea săsească le-a confirmat

comandanții pe care i-au ales. La 13 aprilie a început oficial conscripția, care a dat 1450 înrolați, formând două batalioane a șase companii fiecare.

În Scaunul Sibiului, românii nu se vor înrola în gardă decât la îndemnul episcopului lor. De altfel, nu se realizase o înțelegere clară între liderii celor două națiuni privitoare la condițiile colaborării în cadrul gărzilor.

În Sibiu și în împrejurimi, ca de altfel pe tot „pământul crăiesc”, revoluționarii aveau o mai mare posibilitate de a acționa decât în celelalte părți ale Transilvaniei. Aici se vor grupa intelectualii români și tot aici se vor întâlni cu revoluționarii din Țara Românească.

S. Bărnăuțiu a recunoscut în fața lui Andrei Șaguna, episcopul Bisericii ortodoxe, forța ideii moderne de națiune, el fiind în același timp un susținător al programului social în cadrul valorilor creștine tradiționale.

Sfârșitul lunii aprilie va fi dominat de prima Adunare de la Blaj (Adunarea din Duminica Tomii).

S. Bărnăuțiu pleacă și el de la Sibiu la Blaj, unde ajunge după amiază, vorbește celor adunați, apoi îi îndeamnă să vină din nou pe 3/15 mai. Guvernul fixase data la 21 mai, dar românii o voiau mai repede, înaintea convocării Dietei de la Cluj, din 30 mai.

Începutul lunii mai este dominat de pregătirea celei de-a doua Adunări de la Blaj. Locul central îl ocupă acum Sibiul. La Sibiu sosește Alexandru Treboniu Laurian, din Țara Românească, pentru a contribui la rezolvarea marilor probleme de care erau preocupați românii. Încă o dată se pot observa strânsele legături care au existat între românii din cele trei principate.

Intelectualii români urmăriți de autorități se refugiază la Sibiu, unde administrația era în mâinile sașilor care-i vor proteja sau vor închide ochii la acțiunile revoluționare ale acestora. Sibiul devenise centrul revoluției românești din Transilvania, aici fiind concentrate toate forțele potrivnice

12..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

revoluției maghiare, începând cu funcționarii și agenții veniți de la Viena, ofițeri ai armatei imperiale și membrii ai patriciatului săsesc. Aceste cercuri încurajau și sprijineau organizarea la Sibiu a unui centru românesc de acțiune și, în același timp, în vorbe, erau pentru recunoașterea românilor ca națiune.

Discursul lui Simion Bărnuțiu

În dimineața zilei de 2/14 mai 1848, Simion Bărnuțiu va ține un important discurs în Catedrala greco-catolică din Blaj. Discurs cunoscut în istoriografie sub numele de „Românii și Ungurii”, cuvântarea lui Bărnuțiu reprezintă cel mai important program politic al românilor din secolul al XIX-lea, care va inspira gândirea și acțiunea lor până la sfârșitul primului război mondial. În ședința a doua din 4/16 mai 1848 a Adunării Naționale de la Blaj s-a propus să se aleagă două deputațiuni care să meargă la Viena și la Cluj și un Comitet permanent cu sediul la Sibiu. La Împărat, numărul deputaților trebuia să fie 30, în frunte cu A. Șaguna, T. Cipariu, G. Barițiu și alții. La Dieta din Cluj numărul lor era 100, în frunte cu episcopul Ioan Lemenyi.

În lunile care urmează Sibiul capătă tot mai mult rolul de centru transilvan al luptei pentru realizarea programul revoluției adoptat în adunarea de la Blaj. În egală măsură, orașul devine un loc de refugiu al intelectualilor români urmăriți de serviciile secrete ale statului austriac.

Arestarea și întemnițarea revoluționarilor români

La Sibiu venea des Avram Iancu pentru a se sfătui cu membrii Comitetului. Dar revoluționarii români nu puteau acționa netulburați. Documentele vremii atestă colaborarea între comandantul militar imperial, baronul Anton Puchner, cu reprezentanții guvernului și aristocrației maghiari. S-a inițiat urmărirea, prinderea și lichidarea fizică a capilor revoluției române, socotind că aceasta poate fi înfrântă. În august 1848 doar intervenția hotărâtă a populației a salvat viețile unora dintre membrii Comitetului Național Român permanent. Sub pretextul funcționării Comitetului contra dispozițiilor guvernului, la Sibiu a fost trimis comitele Beldi Ferenc, cu misiunea de a-i aresta pe membrii Comitetului și de a pune mâna pe documentele găsite asupra acestora.

În seara zilei de 17 august, pe la orele 10, mai mulți soldați s-au dus la ospătăria „La curtea Mediașului”, de pe strada Măcelarilor (astăzi str. Mitropoliei nr. 7). Trupa era condusă de ofițerul acestora, italianul Urraca. Cineva i-a văzut soldați și l-a anunțat pe Simion Bărnuțiu, care s-a salvat fungind pe geam. A fost arestat Nicolae Bălășescu. A. Tr. Laurian, care locuia la el, nu era acasă în acea seară. Dimineața când a plecat, cu intenția de a ajunge la București, a fost arestat și el.

Toate scrisorile lui A.T.Laurian au fost confiscate. Printre scrisori s-au găsit corespondențe cu C. Romanul-Vivul și A. G. Golescu, care conțineau îndrumări ca românii să se organizeze militărește pentru formarea unui nou stat.

Adunarea grănicerilor de la Orlat

În ziua următoare, vineri, a circulat zvonul că urma să fie arestat Ion Maiorescu - care mergea în calitate de agent al Țării Românești la Frankfurt - și trecea prin Sibiu. La această veste, românii au început să se agite.

Toată noaptea grănicerii de la Regimentul I de graniță de la Orlat au păzit drumurile.

Au venit țărani din 51 de comune românești. Esențială era dobândirea independenței Transilvaniei, ruperea totală de guvernul maghiar. Se solicita ca națiunea română să aibă dreptul la o adunare generală și la un Comitet ales de aceasta; Comitetul urma să-și aibă sediul la Orlat și să fie protejat și păzit de regimentul de grăniceri.

Hotărârea Adunării de la Blaj

La Blaj, în luna septembrie, în cadrul celei de a treia Adunări, națiunea română a hotărât să se înarmeze. Însăși Adunarea era constituită pe criterii militare.

Comandantul Prefecturii Sibiu a fost inițial Iovian Brad. Dar la scurt timp, acesta a preluat Prefectura Brașovului. La Sibiu a rămas comandant Ioan Brate.

Tribunul Ilie Măcelariu din Miercurea a îndeplinit misiunea strategică de a ține liberă comunicația Sibiu – Deva – Munții Apuseni. Românii din Bogatu, Armeni, Alămor și celelalte sate de dincolo de Secaș, s-au înrolat în legiunea lui Axente Sever.

Punerea în aplicare a programului revoluției române la Adunarea din septembrie a dus la ascuțirea contradicțiilor dintre Comitetul Națiunii Române și autoritățile militare austriece, întrucât acțiunile revoluționarilor români din toamna anului 1848 au depășit mult prevederile inițiale ale autorităților austriece. În repetate rânduri, prin ordonanțe contrasemnate de membrii Comitetului Națiunii Române, generalul Anton Puchner a căutat să tempereze zelul revoluționarilor români. În mai multe cazuri, autoritățile militare austriece s-au adresat Comitetului cerându-i să intervină pe lângă prefecți și tribuni în sensul respectării ordinii și legalității în Transilvania.

De exemplu, printr-o ordonanță din 5 noiembrie 1848, Comitetul Națiunii Române ordona înființarea judecătoriilor în fiecare garnizoană pentru menținerea ordinii și disciplinei. Prin adresa din 26 noiembrie, Comitetul a ordonat prefecților predarea - către magazia de arme de la Sibiu - a armelor luate de la unguri. Din alte documente aflăm aspra critică făcută prefecților de Comitet pentru că beau, jefuiesc, joacă cărți și nu-și îndeplinesc sarcinile.

Nicolae Bălcescu sosește la Sibiu

Călătoria lui Nicolae Bălcescu la Sibiu în jurul datei de 10/22 noiembrie a avut consecințe importante pentru activitatea conducătorilor revoluției române din Transilvania. Bălcescu a căutat să-i convingă pe conducătorii români de necesitatea unei acțiuni ferme din partea lor în raport cu generalii austriece. „Am povățuit pe Comitet... ca să adune o Dietă română care să înceapă a organiza Transilvania ca țară românească”. Problema principală luată în discuție se pare că a fost legată de extinderea administrației românești, parțial realizată în lunile octombrie și noiembrie.

16..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

Venit în Transilvania cu intenția mărturisită de a studia „mișcarea românilor”, Bălcescu ajunge la concluzia că era necesară strângerea legăturilor cu revoluționarii bănățeni, respectiv colaborarea dintre Comitetul sibian și cel din Timișoara.

Avram Iancu a făcut o vizită la Sibiu, participând la consultările pregătitoare pentru Adunarea din 28 decembrie 1848.

La 2 decembrie Împăratul Ferdinand renunță la tron. El este urmat la tron de Francisc Iosif, un tânăr de 18 ani.

În conformitate cu conținutul actelor aprobate la cea de-a treia Adunare de la Blaj, din septembrie, s-a hotărât reorganizarea Comitetului Național Român permanent, din compoziția căruia lipseau acum vârfurile bisericești, compromise în timpul verii. De exemplu, cei doi episcopi - A. Șaguna și Ioan Lemenyi - nu mai făceau parte din noul Comitet, chemat să conducă lupta armată a românilor.

Noul Comitet era compus din: Nicolae Bălășescu, Simion Bărnuțiu, August Treboniu Laurian, Timotei Cipariu, Ioan Bran, Florian Micheș. Nici unul din acești bărbați nu purtaseră în viața lor arme, nu fuseseră în funcții publice civile, însă acum își puneau toată priceperea și energia în slujba țării lor. Decretul prin care comenduirea militară ia cunoștință de începerea activității acestui Comitet este datat 16 octombrie.

Comitetul încearcă o atitudine conciliantă față de maghiari și secui

Comitetul permanent din Sibiu a fost prima organizație politică reprezentativă pe care românii au deținut-o până atunci; ales de o adunare

reprezentativă, Comitetul putea susține că vorbește în numele întregii națiuni române. Comitetul de la Sibiu a cunoscut două perioade de activitate. Ales în a doua Adunare de la Blaj, el a funcționat de la 4/16 mai până la 17 august când a fost împrăștiat de autoritățile guvernului maghiar. În perioada a doua, Comitetul ales la cea de-a treia Adunare de la Blaj din 25 septembrie va funcționa în Sibiu până în noaptea de 11 martie 1849, odată cu intrarea trupelor generalului Iosif Bem în oraș.

Comitetul și-a început activitatea prin lansarea a două apeluri sau proclamații, adresate una românilor, cealaltă națiunii maghiare și celei secuiești.

Primul apel reprezenta în esență obiectivele de activitate, principiile pe care intenționau să le pună la baza acțiunii naționale, pe care își asumaseră responsabilitatea să o conducă. El precizează în primul rând că programul adoptat va fi „document de posteritate”.

Plină de semnificație apare în acest context adeziunea țăranilor maghiari, exprimată prin participarea lor la adunările satești convocate în scopul aderării la programul și jurământul blăjean.

Un alt act, poate cel mai important emis de Comitet și elaborat de Simion Bărnuțiu - în numele națiunii române din Transilvania - a fost Apelul adresat națiunilor maghiară, secuiască și săsească. Manifestul infirmă afirmațiile unor istorici care susțineau că românii erau manipulați și că făceau jocul Curții Imperiale.

Analiza celor două Apeluri arată că membrii Comitetului puneau în continuare pe primul plan lupta pentru recunoașterea națiunii și limbii române. Comitetul a avut o atitudine conciliantă față de maghiari și secui, pe care nu-i identifica cu aristocrația maghiară reacționară, anume adepții uniunii cu Ungaria.

18..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

După aceste două Apeluri deosebit de importante, care conturează linia strategică a Comitetului, generalul Anton Puchner a adresat o proclamație către populația Transilvaniei, făcându-i cunoscut că a primit conducerea Principatului și totodată ordonând înarmarea generală a populației. Se cerea celor doi episcopi să trimită câte o circulară prin care să facă cunoscut acest lucru credincioșilor. Generalul era de acord cu formarea, instruirea și înarmarea a 15 legiuni românești, care să lupte pentru cauza întregii monarhii austriece, și le promitea că le va da ofițeri, puști și muniții.

Trebuie amintită poziția unor revoluționari români din Banat vis-a-vis de problema uniunii. Eftimie Murgu și Ion Dragoș au publicat manifeste pro-unioniste, cu sprijin financiar guvernamental, care au fost difuzate în întreaga Transilvanie.

După cum se poate foarte ușor observa, Comitetul Națiunii Române îi contesta pe deputații români și atitudinea lor politică, pe motiv că nu sunt legitimați ca oameni politici de o adunare națională și îi considera ca acționând împotriva intereselor generale românești.

Comitetul Națiunii Române s-a instalat la Sibiu pe strada Orezului (Reisergasse), în casa ce aparținea unui oarecare Kinetti, astăzi strada Avram Iancu nr. 27. Au fost ocupate toate camerele și sălile de la etajul I și unele camere de la parter. „Cancelaria, sala de mâncare, camere de dormit pentru doi inși, bucătăria pentru menajul comun, toate sub un acoperământ. Ceilalți membrii, secretari, conciepiști ședeau care pe unde-și aflaseră câte o cameră mobilată, mai toți pe aproape.” În această clădire au locuit S. Bărnăuțiu, G. Barițiu și N. Bălășescu. T. Cipariu a locuit în apropiere, pe strada Avram Iancu nr. 17.

Populația aflase că acest Comitet este recunoscut de către generalul comandant. Țăranii care nu știau ce este „Comitetul”, l-au denumit imediat

„guberniu românesc” și „oamenii au început să alerge din toate părțile la domnii lor, la domnii români din guberniul românesc, cu rugămintea să li se facă dreptate”.

Pentru a face față cererilor venite din partea populației românești, membrii Comitetului au apelat la ajutoare: Aaron Florian, Gavril Munteanu, George Barițiu, David Almășanu, Sava Popovici Barcianu (tânăr avocat din Rășinari), frații Brote. Nicole Bălășescu se ocupa cu economiile Comitetului. Comandantul general a dat sporadic salarii celor șase membri (100 florini pe lună), pentru cele cinci luni cât a funcționat.

***Apar districte românești și se introduce
limba română în acte publice***

În noiembrie, din starea latentă de război se trece la luptă deschisă. Aflăm despre acest fapt din scrisoarea lui Nicolae Bălcescu către A.G.Golescu din 10/22 noiembrie 1848.

Nicolae Bălcescu a venit la Sibiu, împreună cu C.Bolliac și D. Bolintineanu, dorind să cunoască astfel „starea țării”. Scrisoarea este deosebit de importantă deoarece se poate constata că marele revoluționar aflat la Sibiu a luat imediat legătura cu Comitetul Națiunii Române, dându-i anumite sfaturi și recomandări. El a arătat că românii din Transilvania și Banat au luat armele contra ungarilor, că românii au început a organiza districte românești, punând funcționari români și introducând limba română în actele publice.

N. Bălcescu a sfătuit Comitetul să solicite Împăratului ca națiunea română să fie unită sub aceeași administrație română. Tot de la Bălcescu aflăm că în unele părți ale Transilvaniei organizarea administrativă și militară a

progresat rapid, Comitetul de la Sibiu numind în fruntea prefecturilor oameni ca: Avram Iancu, Axente Sever, Ion Buteanu, Nicolae Solomon, Simion Balint, Petru Dobra și alții, toți oameni tineri și hotărâți să-și jertfească viața pentru binele națiunii.

Prima activitate a revoluționarilor români a fost dezarmarea gărzilor naționale maghiare. În urma ridicării generale a românilor, Comitetul Națiunii Române a început organizarea administrativă a unei părți a Transilvaniei. Unitățile maghiare, cu excepția câtorva scaune secuiești, au fost dezarmate, iar proprietarii și funcționarii maghiari s-au retras în marile orașe, în special la Cluj. S-au luat măsuri pentru reorganizarea municipiilor, pentru alegeri de noi funcționari în unele comitate ca: Făgăraș, Alba Inferioară, Cetatea de Baltă, Hunedoara și Zarand.

Numirile pe posturile de conducere le făcea generalul comandant Anton Puchner, punând în fruntea administrației, de regulă, un ofițer din armata imperială, iar ca adjunct un român.

La 1 noiembrie 1848 este numit comisar al Comitetului de pacificare în districtul Cetatea de Baltă Ștefan Ludwig Roth, împreună cu protopopul Ștefan Moldovan din Mediaș. Cei doi aveau sarcini precise de la generalul Anton Puchner de a restabili ordinea și de a veghea la revenirea la normal a vieții sociale în Comitatul Târnava. Stabilit împreună cu protopopul Moldovan în vechiul castel de la Cetatea de Baltă și în colaborare, Roth administrează teritoriul acestui comitat, consfințind eliberarea celor treisprezece sate iobage săsești dintre cele două Târnave, pe care le trece sub jurisdicția teritoriului liber al scaunului Mediaș și Sighișoara. În acțiunea lor cei doi erau sprijiniți de o mică trupă militară încartiruită în fortul din Cetatea de Baltă. Pentru posturile inferioare s-au făcut alegeri. Limba oficială în districte, în afara

satelor săsești, era limba română. Cu Comandamentul din Sibiu se corespundea în limba germană.

Proiectul pentru organizarea gărzilor naționale românești

Comitetul din Sibiu a avut un rol însemnat și în organizarea militară a românilor. Acesta a reușit să atragă de partea sa soldații Regimentului I grăniceresc din Orlat, format dintr-o majoritate covârșitoare de români. Unii membri ai Comitetului ca: Simion Bărnuțiu, Aaron Florian, au întreținut legături strânse cu ofițerii români din acest regiment.

Fiecare comună trebuia să recruteze 100 de oameni apti pentru luptă, care formau o centurie.

Chemarea la oaste s-a făcut pe bază de voluntariat, ținându-se seama de împărțirea administrativă. Comitetul a împărțit Transilvania în 15 prefecturi, care au fost acceptate și de Anton Puchner. Oastea țărănească nu a avut un caracter permanent. Au existat două escadroane de cavalerie la Săliște și Rășinari, dar caii erau destinați în principal transportului muniției și a materialelor.

În cursul luptelor din primăvara și vara anului 1849 au existat șapte legiuni.

De un real folos în antrenarea și instruirea trupelor au fost „Instrucțiunile în vederea pregătirii gărzilor naționale românești”, elaborate, la 5 octombrie 1848, de Comitetul Națiunii Române.

Instrucțiunile elaborate la Sibiu dădeau indicații asupra modului cum trebuie dusă lupta ofensivă și de apărare, cum să fie folosită cavaleria, cum să

22..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

se organizeze siguranța. Pentru apărare se prevedea bararea drumului adversarilor prin diferite obstacole.

Analizând aceste instrucțiuni, putem ușor observa că ele corespund întru totul ideii de tactică militară a vremii. Profesorul N. Bălășescu a făcut o serie de completări tactice.

Comitetul a atras atenția prefectilor, prin diferite ordine, că fiecare este dator a face rapoarte către Comitet, cel puțin de două ori pe săptămână, că ei trebuie să mențină ordinea și constituționalitatea, că pentru ei nu există altă putere decât Împăratul, generalul comandant și Comitetul.

O serie de documente din această perioadă ne arată Comitetul într-o permanentă corespondență cu prefectii, dându-le sprijin în diferite probleme ivite. La Adunarea de la Sibiu din decembrie 1848, Bărnuțiu, în calitate de președinte al Comitetului, a prezentat o dare de seamă asupra evenimentelor petrecute în ultimele două luni în Transilvania, pentru ca delegația de la Viena să fie bine informată.

Andrei Șaguna – președintele Adunării Naționale de la Sibiu

În 28 decembrie s-au întâlnit la Sibiu la hotelul Împăratul Romanilor, 250 de persoane, intelectuali și reprezentanți ai clerului înalt, atât ortodocși, cât și greco-catolici. Se demonstra astfel că românii nu s-au lăsat dezbinați de chestiuni confesionale. Andrei Șaguna a fost ales președinte al Adunării, iar ca secretari Ioan Hannia și Ioan Orbonaș, ca reprezentanți ai Bisericii ortodoxe, George Barițiu și Paul Dunca ca reprezentanți greco – catolici. Prin alegerea ultimilor doi în Secretariatul Adunării, aceasta și-a pierdut caracterul strict

confesional, dejucând astfel planurile autorităților austriece; deosebirile confesionale nu mai puteau influența evoluția evenimentelor.

Deși a preferat să se țină deoparte, ne luând parte la lucrările Adunării, Anton Puchner a trimis, în schimb, o delegație pentru a-l reprezenta. Revenirea episcopului Andrei Șaguna în prim plan nu este întâmplătoare. Puchner, exasperat de rolul crescând al Comitetului Național, obligat să coopereze cu el, încearcă să reintroducă în circuitul politic un pol de putere, pe Andrei Șaguna.

Situația gravă a Bisericii greco-catolice, determinată de suspendarea episcopului Lemenyi, controlul exercitat de Comitetul Național asupra Blajului, prin intermediul lui Axente Sever, l-au situat pe Andrei Șaguna într-o poziție avantajoasă. Acceptă, în consecință, președinția formală a Adunării, ținând în deschidere un discurs foarte important, care-i conturează concepțiile politice mai mult decât în luările de poziție anterioare. Andrei Șaguna apare de această dată ca un susținător deschis al principiilor ce guvernau revoluția europeană – liberalismul și naționalismul.

Discursul, la fel de important, al lui August Treboniu Laurian trece în revistă activitatea desfășurată în toamna anului 1848, cât și principalele evenimente: unirea Transilvaniei cu Ungaria, situația gravă a satelor românești, înzestrarea cu armament a legiunilor românești. El propune reorganizarea militară prin crearea unor mari unități de cavalerie. În numele Comitetului Națiunii Române este elaborată o rezoluție cuprinzând revendicările ce urmau a fi trimise la Viena. În elaborarea rezoluției, o contribuție importantă au avut și Simion Bărnuțiu, George Barițiu și Ioan Popasu.

În rezoluție erau cuprinse măsurile stringente ce urmau să fie luate în vederea întăririi controlului românesc asupra Transilvaniei. În primul rând,

24..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

restaurarea administrației în „toate comitatele, districtele și scaunele, după proporționarea ce rezultă din numărătoarea sufletelor osebite după naționalități și să confirme dregătorii în posturile lor.”

Problema raporturilor dintre proprietarii nobili și țărănimea iobagă se găsește de asemenea în rezoluție, dovadă a stării de nemulțumire ce continua să dăinuie în mijlocul țăranilor ce așteptau din partea autorităților soluționarea problemei agrare din Transilvania. S-a cerut să se dea arme de foc cu baionetă la o gardă mobilă românească, iar armele, aproximativ 50.000 de puști, să fie achiziționate pe seama Comitetului Națiunii Române. S-a cerut redeschiderea școlilor, înființarea de clase juridice provizorii la Blaj și la Sibiu, până când se va putea organiza universitatea solicitată Monarhului.

În general, membrii Comitetului ce se găseau la Sibiu, împreună cu doi secretari, își desfășurau activitatea zilnică, chiar și după amiază, la sediul Comitetului, unde se consultau cu privire la mersul revoluției. La sediul Comitetului, clădirea era păzită de studenți sau de membrii ai Regimentului românesc de graniță.

Ziarul german „Siebenburger Bote” făcuse unele reflecții tendențioase asupra legiunilor românești, punând pe seama lor înfrângerile pe care trupele imperiale începuseră să le înregistreze în urma atacurilor lui Bem. La 21 februarie, George Barițiu polemizează cu acest ziar.

Generalul Bem pune pe goană Comitetul

Victoriile lui Bem, care la 11 martie 1849 a intrat în Sibiu, iar la 20 martie în Brașov, au pus capăt polemicilor, silind Comitetul Român la o lungă și amară pribegie. Activitatea sa revoluționară se încheiase. Legiunile populare

se vor retrage în cetatea de piatră a Munților Apuseni, unde sub conducerea eroică a lui Avram Iancu și a tovarășilor săi, vor continua lupta pentru apărarea Transilvaniei și a revendicărilor de pe Câmpia Libertății.

Cucerirea Sibiului de către generalul Bem n-a fost totuși o surpriză.

La ora 5 după masă, Oprea Circo, atunci căpitan, i-a comunicat lui Barițiu că imperialii sunt pe punctul de a părăsi lupta. Atunci s-au gândit să strângă arhiva în lăzi, lucru pe care l-a început Nicolae Bălășescu. Spre seară, după ora 6, semnalându-se lupte în apropiere și pentru că într-o încăpere de sus, de lângă camera lui Barițiu, era magazia de gloanțe și pulbere pentru lăncieri, Comitetul a hotărât să părăsească localul. Barițiu și Aaron Florian au plecat pe jos împreună, ieșind din cetate. De la Oprea Circo știm că Cipariu și Bran plecaseră în cursul după-amiezii și s-au reîntâlnit cu membrii Comitetului la Tălmăciu (cu Bărnăuțiu, Gavril Munteanu, etc.). Noaptea, locuitorii din Sadu nu i-au acceptat, de frica represaliilor maghiare. Au coborât la Boița, Turnu Roșu, Râul Vadului și au trecut pe la Căineni în Țara Românească. La Călimănești l-au întâlnit pe generalul Anton Puchner, bolnav. Membrii Comitetului i-au desemnat pe Barițiu și Bărnăuțiu să meargă la comandantul general și să-l „roage pentru orișicare informațiuni sau instrucțiuni pentru Comitet”. Generalul nu i-a primit. Acest refuz a fost interpretat în diverse sensuri. După experiența de la Sibiu, unde generalul Anton Puchner trata foarte rece și uneori răstit cu unii membrii ai Comitetului, Barițiu credea că generalul avea antipatie față de români, nu le dădea crezare, îi considera un rău necesar și dorea să scape de ei cât mai curând.

Tezaurul Comitetului descoperit după 123 de ani

De la Călimănești oamenii Comitetului s-au despărțit și au plecat în mai multe direcții. Unii au luat drumul spre Cămpina, dar au fost arestați, alții spre Ploiești. Parte dintre ei au fost transportați militar în Bucovina. Barițiu va fi dus la Cernăuți, dar prin activitatea fraților Hurmuzachi, va fi eliberat, însă va primi domiciliu forțat.

Istoricul Silviu Dragomir consideră că, în legătură cu arhiva Comitetului, Barițiu, prin afirmația sa „la vestea apropierei armatei lui Bem, Comitetul Național își trimite arhiva la Turnu Roșu”, a fost rău informat. S. Dragomir considera valabilă afirmația lui Alexandru Papiu Ilarian: „ne pare foarte rău că odată cu ocuparea Sibiului, prin Bem, toată arhiva Comitetului căzu în mâinile ungarilor”. Asupra lui N. Bălășescu au planat după revoluție anumite acuze, între care și aceea că și-a însușit fondul bănesc, tezaurul Comitetului. Printr-o întâmplare fericită, în anul 1972, în pivnița clădirii de la nr. 27, unde fusese sediul Comitetului, a fost găsit un adevărat tezaur, compus din 6 982 monede din argint slab aliat, de 20 de „kreuzer”.

În prezent colecția aparține Muzeului Național Brukenthal – Muzeul de Istorie. Tezaurul a fost studiat de prof. Oltea Dudău.

La Adunarea Națională de la Blaj a fost ales un prim organism politic românesc, Comitetul Națiunii Române, care și-a asumat dificila misiune de a conduce forțele revoluționare într-o confruntare politico-militară fără precedent pentru românii transilvani.

Prestigiul său, precum și ideile care i-au călăuzit activitatea, s-au constituit într-un veritabil model pentru contemporani, dar și pentru generațiile viitoare.

După prăbușirea revoluției ungare, promisiunile făcute de habsburgi românilor sunt uitate, conducătorii lor sunt umiliți, urmăriți, arestați. În Transilvania se instalează un regim absolutist, promovat de un guvern brutal care se rezema pe forța baionetei și care a interzis orice mișcare politică, națională, socială a popoarelor negermane în Imperiu.

Sibiul redevine capitala Transilvaniei între anii 1849-1865.

Conștiința națională românească, manifestată cu atâta forță în timpul revoluției, nu a putut fi înăbușită.